

مکرم مرکز نوآوری‌های آموزشی ایران:

استفاده از امکانات کارگاهی و آزمایشگاهی در آموزش

● فرشته نوید

«محمدرضا صادقیان»، یکی از چهره‌های مطرح در نوآوری‌های آموزشی ایران، درباره چگونگی شکل‌گیری این مرکز، فعالیت‌های آن و همگام شدن با تحولات آموزشی روز دنیا و تشویق جامعه برای استفاده از خدمات مرکز نوآوری‌های آموزشی سخن گفته است.

مرکز نوآوری‌های آموزشی ایران چگونه و با چه هدفی شکل گرفت؟

با تغییر در نظام آموزشی کشور و تحول در سیستم سنتی به سمت نظام آموزشی روز دنیا و کاربردی کردن نسبی علوم مختلف، کسانی که در زمینه آموزش و پرورش فعال بودند، کوشیدند تا برای تهیه، تولید و توزیع وسایل آموزشی و آزمایشگاهی مورد نیاز مدارس اقدامات ضروری انجام دهند تا دانش‌آموزان با کاربرد عملی آنچه از نظر تئوری می‌آموزند و اثرات و چگونگی استفاده از آموزنده‌ها در زندگی روزمره آشنا شوند. در نتیجه «مرکز نوآوری‌های آموزشی ایران» با این انگیزه‌ها و اهداف در سال ۱۳۶۳ تأسیس شد.

با توجه به سیستم سنتی رایج در آموزش کشور، چگونه توانستید در این عرصه موفق ظاهر شوید؟

ایجاد دگرگونی معمولاً با مقاومت‌هایی از سوی سنت‌گرایان مواجه می‌شود. استفاده از روش‌های سنتی حتی برای خیلی از معلمان امروزی هم بی‌دردسرت‌تر و هم راحت‌تر است، اما چون بشر مشتاق دانستن است انسان‌ها از بدو تولد برای آشنا شدن با محیط اطراف‌شان کنجکاو نشان می‌دهند. جنب‌وجوش بچه‌ها، تیزبینی و پرسش‌های منطقی آنها همه نشانه‌هایی از علاقه به دانستن بیشتر واقعیت‌های اطراف است.

سیستم سنتی آموزش دروس علوم، ریاضی، شیمی، فیزیک و غیره را فقط با تئوری و خواندن آشنا می‌کرد؛ پس تعداد انگشت شماری از دانش‌آموزان موفق می‌شدند در یکی از رشته‌ها به کنجکاو خود ادامه دهند و موفقیت نسبی کسب کنند. اما مسوولان آموزش و پرورش تصمیم گرفتند که دانش‌آموزان

متخصص و لایق باشد، قدرت مانور نخواهد داشت. در وزارت آموزش و پرورش به گزارش‌های بی‌پایه و اساس اهمیت داده می‌شود و گاهی از کسانی حمایت می‌شود که تخصص ندارند. این موارد از مشکل‌هایی است که در راه توسعه و فعالیت تولیدکنندگان بخش خصوصی وجود دارد. وظیفه دولت، سکان‌داری است و نه پارو زدن. در صورتی که برنامه‌ریزی کلان کشور صحیح باشد و بودجه‌ها در محل‌های مناسب توسط افراد متعهد و متخصص واقعی هزینه شود، دیگر دغدغه‌ای برای تولید و فعالیت وجود ندارد. محدودیت خلاقیت می‌آورد و صدای کردار از گفتار پرتین‌تر است.

مخاطبان تولیدات مرکز نوآوری‌های آموزشی ایران را کدام گروه‌های سنی تشکیل می‌دهند؟

در حال حاضر تولیدات مرکز نوآوری‌ها از گروه‌های سنی پیش‌دبستانی تا دانشگاهی را در بر می‌گیرد. در ابتدا با بهره‌گیری از مشاوره کارشناسان و خبرگان فنی در رشته‌های گوناگون این مرکز، توانستیم وسایل مورد نیاز مدارس ابتدائی و سپس راهنمایی و دبیرستان را تولید کنیم. همچنین توانستیم از اختراعات و فن‌آوری‌های جدید کشورهای پیشرفته نیز در تولیدات خود استفاده کنیم. حتی ما با وجود بی‌توجهی دولت به بخش خصوصی و تنگناهای موجود، سعی کردیم در حد توان به تولیدات وسایل دانشگاهی ادامه دهیم.

علاوه بر تئوری، کارهای عملی را نیز بیاموزند. این تصمیم، تولید وسایل آموزشی و آزمایشگاهی را در اولویت اقدامات وزارت آموزش و پرورش قرار داد. مرکز نوآوری‌های آموزشی ایران توانست بخشی از نیازهای مدارس را تأمین کند.

ملتی در پهنه گیتی بویا محسوب می‌شود که ارزش علمی و جهانی داشته باشد و رسیدن به این مرحله ممکن نیست، مگر این که ابزار و وسایل مورد نیاز دانش‌آموزان و دانش‌جویان فراهم شود تا در شرایط مطلوب آموزشی وجودشان مستعد هر گونه خلاقیت ذهنی و نوآوری فکری شود. پرورش فکر و مغز دانش‌آموزان با ابزارهای آموزشی یک کشور بنیادی‌ترین کار فرهنگی آن ملت است.

چه مشکلاتی در راه توسعه فعالیت مرکز وجود دارد؟

سیستم کنکور و عادت دادن دانش‌آموزان به حفظ کردن درس‌ها و ملاک قرار دادن نمره قبولی آن هم بدون توجه به کاربرد آموخته‌ها، از میزان اهمیت دانش آموخته‌ها به کاربرد آنچه می‌آموزند می‌کاهد. ما شاهد هستیم که در بسیاری از مدارس از آزمایشگاه‌ها و وسایل آموزشی استفاده بهینه نمی‌شود. وزارت آموزش و پرورش نیز از بودجه‌های اختصاصی داده شده استفاده درستی نکرده و به بخش خصوصی متخصص در این فن توجه نمی‌کند. همچنین این وزارت خانه در صرف بودجه‌های اختصاصی نیز نظارت مناسبی ندارد. پس بخش خصوصی هر چند

استقبال مراکز و نهادهای آموزشی کشور مانند آموزش و پرورش از محصولات کمک آموزشی، به ویژه تولیدات مرکز نوآوری‌ها چگونه است؟

با وجود تلاش دولت برای واگذاری امور اقتصادی، تجاری و صنعتی به بخش خصوصی جلوگیری از گسترش فعالیت‌های بخش دولتی در این امور، بودجه‌ای به مراکز تولید وسایل آموزشی اختصاص داده نمی‌شود و تنها سرریزی از آن، به بخش خصوصی می‌رسد. مراکز و نهادهای دیگری به غیر از آموزش و پرورش هم وجود دارند که از تولیدات ما خوبی استقبال می‌کنند. اما ایجاد امنیت اقتصادی همراه با جلوگیری از فساد اقتصادی و رانت‌خواری، تقویت مدیریت‌های اقتصادی و روحیه و سوق صنایع کوچک، بازرگاری در آموزش و پرورش و تاکید بر رشته کار و دانش، تشویق دانش‌آموزان به بازار کار و تغییر فرهنگ مصرف به فرهنگ تولید و بودجه کشور به تولیدکنندگان واقعی، از وظایف مهم دولت است. **چه معیارهایی را برای گزینش یک محصول**

آموزشی باید در نظر گرفت؟

توجه به علاقه و تمایلات دانش آموز بسیار مهم است. او باید بتواند با استفاده از وسایل انتخابی، از خود خلاقیت و ابتکار نشان دهد. باید او را تشویق کرد تا کاربردی بودن علوم در زندگی را بیاموزد و تجربه کند و بتواند به سادگی علت و معلول‌های علمی را بیابد، برای بسیاری از سوال‌های موجود در ذهن خود پاسخ مناسب بیابد. انتخاب آگاهانه وسایل آموزشی باعث تقویت حواس پنج‌گانه می‌شود، مهارت تفکر را پرورش می‌دهد، زمینه بروز خلاقیت می‌شود، نظم و انضباط را ایجاد می‌کند، سبب تقویت حافظه و هوش می‌شود و قدرت تشخیص را افزایش می‌دهد.

مرکز نوآوری‌های آموزشی ایران چه محصولاتی را تولید می‌کند؟

این مرکز تلاش کرده است محصولات و ابزار را هماهنگ با دروس علمی، تجربی و فنی مراکز آموزشی در سطوح مختلف از مرحله پیش دبستانی تا دانشگاهی تولید کند. ما تجربه و فن آوری کشورهای دیگر را در صورت مطابق بودن با فرهنگ کشورمان

مورد استفاده قرار می‌دهیم. اکنون محصولات این مرکز بیش از ۱۲۰۰ نوع وسیله است.

موفقیت‌های مرکز در سطح ملی و بین‌المللی چگونه است؟

مرکز نوآوری‌ها با ۲۴ سال سابقه فعالیت در زمینه تولید وسایل آموزشی و از طرفی مقاومت در برابر ناملازمات، بی‌مهری مسوولان وزارت آموزش و پرورش، تنها با اتکا به خداوند بزرگ و پس از آن شوق و علاقه به دانش پژوهان و تلاش برای توسعه این تولیدات تا امروز پا برجا بوده است.

به عنوان آخرین سوال آیا محصولات شما در سطح بین‌المللی مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

این مرکز با چند شرکت در کشورهای انگلستان، پاکستان، امارات، آلمان و هندوستان همکاری دارد و از طریق آنها محصولات خود را به مراکز آموزشی این کشورها عرضه می‌کند. این در حالی است که اگر دولت از تولیدکنندگان آموزشی بخش خصوصی حمایت کند، صادرات این محصولات با موفقیت‌های قابل توجهی همراه خواهد بود.